

Vyjádření k certifikaci WelFur

Mgr. Karel Janko, Ph.D.

Akademie věd České republiky

Certifikace WelFur je založena na simultánním hodnocení řady aspektů chovu kožešinových zvířat od základních a snadno měřitelných fyzikálních parametrů po interpretačně velmi náročné aspekty etologie a psychologie chovaných zvířat. Toto simultánní hodnocení je pak převedeno do celkového bodování, na jehož základě je či není udělena akreditace s příslušným hodnocením. Je jasné, že popsat složitou mnohotvárnost problematiky chovu komplexních organismů, jako jsou savci, je obtížné. Bohužel postup zvolený při akreditaci WelFur kombinující metodicky i koncepčně nehomologické parametry do jediné bodové škály s sebou nese nedostatky, které dle mého názoru v důsledku nevedou, či nemusí vést, ke zlepšení stávající situace a pozitivnímu vlivu na welfare zvířat. Rozhodně pak podle mne nijak nemotivuje chovatele k tomu, aby odstranili nejpálčivější nedostatky chovů s ohledem na uspokojení základních etologických potřeb chovaných šelem.

Samotná hodnotící škála v posledku rozlišuje tři stupně certifikace: 1. „nejlepší současná praxe“, 2. „dobrá současná praxe“, 3. „akceptovatelná současná praxe“, přičemž je možné dosáhnout na vysoké celkové hodnocení, i když zabezpečení některých klíčových aspektů potřeb zvířat jsou nedostatečná. WelFur tak sice zahrnuje do svých kritérií hodnocení oblastí, které bývají u chovů kožešinových zvířat z odborného hlediska kritizovány (jako např. výskyt poruch chování), **nicméně zvolený matematický aparát hodnocení umožňuje, aby selhání v některých oblastech byla v podstatě vyvážena dobrým hodnocením v jiných, snadněji splnitelných oblastech** (např. dobré krmení).

Aby bylo dosaženo například druhého stupně (definovaného dosažením minimálně 20% bodů ve všech „principles“ a 55% ve dvou z nich), tak při splnění jiných kritérií stačí, když norci nemají v klecích kvalitní stimulační objekt (viz obrázek 5 a kapitola 3.2.4.2 z WelFur Welfare assessment protocol for mink). Dokonce se zdá, že je možné dosáhnout na nejvyšší certifikát, ačkoliv norkům není umožněn přístup k vodě, či běhacímu kolečku, přestože opakované experimenty ukázaly výraznou motivaci zvířat právě pro využívání těchto stimulů (Mason *et al.* 2001; Hansen & Damgaard 2009). Je známo a vědecky doloženo, že právě deprivace jsou jednou z hlavních příčin vzniku patologických změn u těchto zvířat. S jistým zjednodušením se dá říci, že nuda, nemožnost realizovat základní vzorce chování a monotónnost prostředí způsobují zvířatům velké utrpení vedoucí až k nevratným poruchám. Je přitom hodno pozornosti, že i stanovisko vědeckého výboru Rady Evropy, z nějž částečně vychází i minimální standardy stanovené českou vyhláškou, výslovně doporučuje zavedení takových opatření, které by utrpení zvířat v tomto ohledu alespoň zmírnila (citace CoE v seznamu literatury).

Ze studia akreditačních materiálů WelFur se tedy jeví, že ambicí programu **není přinést reformu a zlepšení kritizovaných systémů chovu, nýbrž spíše ohodnotit certifikované chovy na bodové škále s ohledem na současnou praxi, která však zakládá na výše i dříve zmíněné patologické změny u chovaných zvířat**. Příznačné na certifikátu WelFur jsou už samotné názvy kategorií (například „nejlepší současná praxe“), i to, že za nejlepší současnou praxi (a tudíž nejlepší hodnocení) v kategorii dostupného životního prostoru pro norka považuje klec o velikosti alespoň 2550 cm²,

tedy přesně odpovídající minimálním standardům dle aktuální české vyhlášky. To i přesto, že tato plocha se jeví jako **nedostatečná vzhledem k etologickým potřebám norka amerického**. Za paradoxní se mi jeví dále to, že nenulový počet bodů v dané kategorii lze získat, ačkoliv by se na hodnocené farmě chovalo nezanedbatelné procento norků na podlahové ploše klecí menší než Radou Evropy doporučovaných a českou vyhláškou implementovaných 2550 cm². Obávám se, že tím by de facto mohlo dojít i ke zhoršení standardu oproti české vyhlášce.

Z těchto důvodů se nedomnívám, že systém akreditace WelFur by mohl odstranit ty nejmarkantnější nedostatky současného chovu kožešinových zvířat, neboť dle mého názoru není nastaven tak, aby došlo k alespoň částečné reflexi přirozených potřeb chovaných šelem.

Citovaná literatura

European Fur Breeders' Association: WelFur: Welfare assessment protocol for mink

(http://www.fureurope.eu/wp-content/uploads/2015/10/Mink_protocol_final_web_edition_light.pdf)

CoE: standing committee of the European Convention for the protection of animals kept for farming purposes (T-AP), RECOMMENDATION CONCERNING FUR ANIMALS adopted by the Standing Committee on 22 June 1999, article 7

Hansen SW, Damgaard BM (2009) Running in a running wheel substitutes for stereotypies in mink (*Mustela vison*) but does it improve their welfare? *Applied Animal Behaviour Science*, **118**, 76–83.

Mason GJ, Cooper J, Clarebrough C (2001) Frustrations of fur-farmed mink. *Nature*, **410**, 35–36.